

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Drogi do sukcesów w szkole

(2022/C 498/10)

Sprawozdawczyni: Inga BĒRZIŅA (LV/Renew Europe), członkini rady gminy Kuldyga
Dokument źródłowy: Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie dróg do sukcesów w szkole
 COM(2022) 316

I. ZALECANE POPRAWKI

Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie dróg do sukcesów w szkole

COM(2022) 316

Poprawka 1

Motyw 2

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>(2) 30 września 2020 r. Komisja Europejska przyjęła komunikat w sprawie utworzenia europejskiego obszaru edukacji do 2025 r., uznając włączenie za jeden z jego sześciu wymiarów ⁽¹⁾. 18 lutego 2021 r. Rada przyjęła rezolucję Rady w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030) ⁽²⁾.</p> <p>⁽¹⁾ COM(2020) 625 final ⁽²⁾ Dz.U. C 66 z 26.2.2021, s. 1.</p>	<p>(2) 30 września 2020 r. Komisja Europejska przyjęła komunikat w sprawie utworzenia europejskiego obszaru edukacji do 2025 r., uznając włączenie za jeden z jego sześciu wymiarów ⁽¹⁾. 18 lutego 2021 r. Rada przyjęła rezolucję Rady w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030) ⁽²⁾. 19 marca 2021 r. Europejski Komitet Regionów przyjął opinię „Utworzenie europejskiego obszaru edukacji do 2025 r.” ⁽³⁾.</p> <p>⁽¹⁾ COM(2020) 625 final ⁽²⁾ Dz.U. C 66 z 26.2.2021, s. 1. ⁽³⁾ Dz.U. C 175 z 7.6.2021, s. 6.</p>

Uzasadnienie

Proponuje się dodanie odniesienia do opinii KR-u w sprawie komunikatu Komisji Europejskiej dotyczącego utworzenia europejskiego obszaru edukacji do 2025 r.

Poprawka 2

Motyw 5

(Nowy motyw)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
	<p><i>W sprawozdaniu końcowym z Konferencji w sprawie przyszłości Europy wezwano również UE do zadbania o to, by wszystkie obywatelki i wszyscy obywatele UE mogli czerpać korzyści z cyfryzacji, poprzez zapewnienie im niezbędnych umiejętności i możliwości cyfrowych ⁽¹⁾. Komisja Europejska zamierza przedstawić wnioski dotyczące zalecenia w sprawie poprawy oferty edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie umiejętności cyfrowych oraz w sprawie europejskiego certyfikatu umiejętności cyfrowych ⁽²⁾.</i></p> <p>⁽¹⁾ <i>Conference on the Future of Europe: Report on the final outcome [Konferencja w sprawie przyszłości Europy – sprawozdanie z wyników końcowych], maj 2022 r., propozycja 32 (s. 81).</i></p> <p>⁽²⁾ <i>COM (2022) 404 final</i></p>

Uzasadnienie

Należy podkreślić, jak ważne jest czerpanie korzyści z cyfryzacji dzięki zapewnieniu wszystkim obywatelkom i obywatelom niezbędnych umiejętności i możliwości cyfrowych.

Poprawka 3

Motyw 25

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>(25) W ramach systemów kształcenia i szkolenia w całej UE należy stale dążyć do celu, jakim jest zmniejszenie odsetka osób osiągających słabe wyniki w nauce i wczesnie kończących naukę oraz zachęcanie do osiągania sukcesów w szkole. W celu skoordynowanego wspierania dzieci, osób młodych i ich rodzin, na poziomie systemowym konieczne są spójne środki z zakresu polityki, koordynacja z innymi powiązanymi obszarami polityki (takimi jak ochrona zdrowia, usługi społeczne, zatrudnienie, zasoby mieszkaniowe, wymiar sprawiedliwości, migracja i integracja) oraz skuteczna współpraca między różnymi podmiotami na wszystkich szczeblach (krajowym, regionalnym, lokalnym i na szczeblu szkoły). Jednocześnie na szczeblu szkoły powinno się propagować podejścia do szkoły jako całości, obejmujące wszystkie obszary działalności (nauczanie i uczenie się; planowanie i zarządzanie itp.) i angażujące wszystkie kluczowe podmioty: uczniów, kadre kierowniczą szkoły, nauczycieli i pracowników niebędących nauczycielami, rodziców, innych członków rodziny oraz społeczności lokalne i szersze otoczenie szkoły ⁽¹⁾.</p> <p>⁽¹⁾ Zob. definicja w dokumencie roboczym służb Komisji towarzyszącym niniejszemu zaleceniu.</p>	<p>(25) W ramach systemów kształcenia i szkolenia w całej UE należy stale dążyć do celu, jakim jest zmniejszenie odsetka osób osiągających słabe wyniki w nauce i wczesnie kończących naukę oraz zachęcanie do osiągania sukcesów w szkole. W celu skoordynowanego wspierania dzieci, osób młodych i ich rodzin, na poziomie systemowym konieczne są spójne środki z zakresu polityki, koordynacja z innymi powiązanymi obszarami polityki (takimi jak ochrona zdrowia, usługi społeczne, zatrudnienie, zasoby mieszkaniowe, wymiar sprawiedliwości, migracja i integracja) oraz skuteczna współpraca między różnymi podmiotami na wszystkich szczeblach (na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym, lokalnym i na szczeblu szkoły) zgodnie z zasadami wielopoziomowego sprawowania rządów. Jednocześnie na szczeblu szkoły powinno się propagować podejścia do szkoły jako całości, obejmujące wszystkie obszary działalności (nauczanie i uczenie się; planowanie i zarządzanie itp.) i angażujące wszystkie kluczowe podmioty: uczniów, kadre kierowniczą szkoły, nauczycieli i pracowników niebędących nauczycielami, rodziców, innych członków rodziny oraz społeczności lokalne i szersze otoczenie szkoły ⁽¹⁾.</p> <p>⁽¹⁾ Zob. definicja w dokumencie roboczym służb Komisji towarzyszącym niniejszemu zaleceniu.</p>

Uzasadnienie

Kształcenie ogólne i zawodowe można poprawić, stosując zasady i praktyki wielopoziomowego sprawowania rządów opisane w rezolucji KR-u w sprawie Karty wielopoziomowego sprawowania rządów w Europie ⁽¹⁾.

Poprawka 4

Punkt 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>1. Do roku 2025 r. opracowały, na odpowiednim szczeblu, lub ulepszyły zintegrowaną i całościową strategię na rzecz sukcesów w szkole, odpowiadającą strukturze ich systemów kształcenia i szkolenia, w celu uniezależnienia efektów edukacji od statusu społeczno-ekonomicznego, propagowania edukacji włączającej (w tym przez zajęcie się kwestią segregacji szkolnej) i dalszego ograniczania zjawiska wczesnego kończenia nauki i osiągnięcia słabych wyników w zakresie umiejętności podstawowych, zgodnie z zaproponowanymi w załączniku ramami polityki. Szczególną uwagę powinno się poświęcać dobrostanowi w szkole jako jednemu z głównych czynników sukcesów w nauce. Strategia taka powinna obejmować środki zapobiegawcze, interwencyjne i kompensacyjne (w tym środki dostępne w ramach gwarancji dla młodzieży), być sprawdzona empirycznie i łączyć środki uniwersalne ze środkami ukierunkowanymi lub zindywidualizowanymi dla uczniów, którzy wymagają dodatkowej uwagi i wsparcia w warunkach włączających (np. uczniów w trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, ze środowisk migracyjnych, w tym uchodźców, lub pochodzenia romskiego, uczniów z widocznymi lub niewidocznymi niepełnosprawnościami i osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych lub z problemami ze zdrowiem psychicznym). Strategia taka powinna również opierać się na ustrukturyzowanej współpracy między podmiotami reprezentującymi różne obszary polityki, szczeble administracji i poziomy edukacji, dysponować odpowiednimi środkami finansowymi i być powiązana z przejrzystym planem wdrażania i oceny.</p>	<p>1. Do roku 2025 r. opracowały, na odpowiednim szczeblu, lub ulepszyły zintegrowaną i całościową strategię na rzecz sukcesów w szkole, odpowiadającą strukturze ich systemów kształcenia i szkolenia oraz uwzględniającą odpowiednie zdecentralizowane systemy, w celu uniezależnienia efektów edukacji od statusu społeczno-ekonomicznego, propagowania edukacji włączającej (w tym przez zajęcie się kwestią segregacji szkolnej) i dalszego ograniczania zjawiska wczesnego kończenia nauki i osiągnięcia słabych wyników w zakresie umiejętności podstawowych, zgodnie z zaproponowanymi w załączniku ramami polityki. Szczególną uwagę powinno się poświęcać dobrostanowi oraz warunkom środowiskowym i zdrowotnym w szkole i w jej otoczeniu jako jednemu z głównych czynników sukcesów w nauce. Strategia taka powinna obejmować planowanie, środki zapobiegawcze, interwencyjne i kompensacyjne (w tym środki dostępne w ramach gwarancji dla młodzieży), być sprawdzona empirycznie i łączyć środki uniwersalne ze środkami ukierunkowanymi lub zindywidualizowanymi dla uczniów, którzy wymagają dodatkowej uwagi i wsparcia w warunkach włączających (np. uczniów w trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, ze środowisk migracyjnych, w tym uchodźców, lub pochodzenia romskiego, uczniów z widocznymi lub niewidocznymi niepełnosprawnościami i osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych lub z problemami ze zdrowiem psychicznym). Strategia taka powinna również opierać się na ustrukturyzowanej współpracy między podmiotami reprezentującymi różne obszary polityki, szczeble administracji i poziomy edukacji, dysponować odpowiednimi środkami finansowymi i być powiązana z przejrzystym planem wdrażania, oceny i monitorowania.</p>

Uzasadnienie

Władze lokalne i regionalne mają kluczowe znaczenie dla realizacji projektu europejskiego obszaru edukacji ze względu na ich bezpośrednio i ściśle powiązania ze społecznościami, w których mają być wdrażane strategie edukacyjne określone na szczeblu europejskim i na które strategie te mają bezpośredni wpływ ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Dz.U. C 174 z 7.6.2014, s. 1.

⁽²⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Utworzenie europejskiego obszaru edukacji do 2025 r. (Dz.U. C 175 z 7.5.2021, s. 6).

Poprawka 5

Punkt 3

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
3. Łączyły – w postaci zintegrowanej i całościowej strategii – środki zapobiegawcze, interwencyjne i kompensacyjne określone przez ramy polityki przedstawione w załączniku, w celu wspierania:	3. Łączyły – w postaci zintegrowanej, inkluzywnej i całościowej strategii – środki zapobiegawcze, interwencyjne i kompensacyjne określone przez ramy polityki przedstawione w załączniku, w celu wspierania:

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 6

Punkt 3 podpunkt 3.3.

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
3.3. szkół, we wprowadzaniu podejścia do osiągnięcia sukcesów w nauce uwzględniającego szkołę jako całość, zgodnie z którym wszyscy członkowie społeczności szkolnej (kadra kierownicza szkoły, nauczyciele, szkoleniowcy i inni pracownicy dydaktyczni, uczniowie, rodzice i inni członkowie rodziny oraz społeczność lokalna), a także zewnętrzne zainteresowane strony aktywnie i na zasadzie współpracy angażują się we wspieranie dążenia wszystkich uczniów do sukcesów w nauce;	3.3. szkół, we wprowadzaniu podejścia do osiągnięcia sukcesów w nauce uwzględniającego szkołę jako całość, zgodnie z którym wszyscy członkowie społeczności szkolnej (kadra kierownicza szkoły, nauczyciele, szkoleniowcy i inni pracownicy dydaktyczni, uczniowie, rodzice i inni członkowie rodziny oraz społeczność lokalna wraz z władzami lokalnymi i regionalnymi), a także zewnętrzne zainteresowane strony aktywnie i na zasadzie współpracy angażują się we wspieranie dążenia wszystkich uczniów do sukcesów w nauce;

Uzasadnienie

Władze lokalne i regionalne są odpowiedzialne za szkoły i sprzyjają rozwojowi całościowego podejścia do szkolnictwa, m. in. poprzez stosowanie podejścia opartego na poczwórnej helisie, czyli takiego modelu współpracy, który kładzie duży nacisk na ludzi i ich potrzeby, obok zainteresowanych stron z sektora publicznego i prywatnego oraz środowisk akademickich.

Poprawka 7

Punkt 4

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
4. W pełni wykorzystywały unijne i krajowe zasoby na potrzeby inwestycji w infrastrukturę, szkolenia, narzędzia i zasoby w celu zwiększenia włączenia, równości i dobrostanu w szkołach, w tym unijne fundusze i wiedzę ekspercką na potrzeby reform i inwestycji w infrastrukturę, narzędzia i materiały dydaktyczne oraz stworzenia zdrowych warunków nauki (w szczególności dotyczy to środków programu Erasmus+, Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), programu „Cyfrowa Europa”, programu „Horyzont Europa”, Instrumentu Wsparcia Technicznego, Funduszu Azylu, Migracji i Integracji itp.), a także aby zapewniały zgodność wykorzystania tych środków z ogólną strategią.	4. W pełni wykorzystywały lokalne, regionalne , unijne i krajowe zasoby na potrzeby inwestycji w infrastrukturę, szkolenia, narzędzia i zasoby w celu zwiększenia włączenia, równości i dobrostanu w szkołach, w tym unijne fundusze i wiedzę ekspercką na potrzeby reform i inwestycji w infrastrukturę, narzędzia i materiały dydaktyczne oraz stworzenia zdrowych warunków nauki (w szczególności dotyczy to środków programu Erasmus+, Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), programu „Cyfrowa Europa”, programu „Horyzont Europa”, Instrumentu Wsparcia Technicznego, Funduszu Azylu, Migracji i Integracji itp.), a także aby zapewniały zgodność wykorzystania tych środków z ogólną strategią.

Uzasadnienie

Proponuje się włączyć również szczebla lokalnego i regionalnego.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

Szczególna rola władz lokalnych i regionalnych

1. Uważa, że wysokiej jakości, włączające i dostępne dla wszystkich systemy kształcenia i szkolenia – niezależnie od cech osobistych osób uczących się oraz ich sytuacji rodzinnej, kulturowej i społeczno-ekonomicznej – budują nie tylko drogę do sukcesu szkolnego, ale również naszą wspólną drogę do spójności społecznej i bardziej zrównoważonej gospodarki w Unii Europejskiej.
2. Bardzo docenia podejście obejmujące całą szkołę, promowane przez Komisję Europejską i uwzględniające władze lokalne i regionalne. Jest ono ważnym warunkiem wstępnym dla reformy polityki kształcenia i szkolenia oraz osiągnięcia takich kluczowych celów europejskiej współpracy w tych dziedzinach jak: zmniejszenie odsetka osób osiągających słabe wyniki w zakresie podstawowych umiejętności oraz przeciwdziałanie wczesnemu kończeniu kształcenia i szkolenia.
3. Zwraca uwagę, że środki mające przeciwdziałać wczesnemu kończeniu nauki⁽³⁾ wdraża się często na szczeblu lokalnym i regionalnym, co umożliwi rozwiązywanie problemów wynikających z miejscowych uwarunkowań.
4. Uważa, że trzeba dbać o dobrostan uczniów i pracowników szkół w miejscu nauczania poprzez zmniejszenie różnic edukacyjnych między obszarami oddalonymi, wiejskimi i miejskimi oraz różnic między instytucjami edukacyjnymi. Cel ten można osiągnąć jedynie poprzez odpowiednie finansowanie nastawione na spójność społeczną i terytorialną oraz możliwość podejmowania decyzji opartych na danych. W każdym razie jedynie szerokie – a nie tylko ograniczone do budżetu – podejście umożliwi poprawę jakości zdecentralizowanego systemu edukacji.
5. Podkreśla potrzebę gromadzenia i analizowania danych na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym. Analiza takich danych może pomóc zidentyfikować zbieżne trendy mające znaczenie dla wczesnego kończenia nauki i doprowadzić do zaproponowania rozwiązań umożliwiających sprostanie wyzwaniom w oparciu o podejście ukierunkowane na konkretny obszar. Na przykład na Łotwie opracowano krajowe interaktywne narzędzie, które służy do gromadzenia informacji o uczniu od momentu, gdy jego nauczyciel uzna, że pojawia się ryzyko wczesnego zakończenia nauki. Takie narzędzie umożliwia prowadzenie na szczeblu lokalnym i regionalnym szerokiej bazy statystycznej na temat przyczyn i tendencji w zakresie wczesnego kończenia nauki.
6. Apeluje o szersze wykorzystanie najlepszych praktyk lokalnych i regionalnych w celu zbudowania silnego ekosystemu edukacji cyfrowej i wspierania zrównoważonej transformacji cyfrowej. Z jednej strony przyczyniłoby się to do wysokiej jakości ogólnej edukacji włączającej, a z drugiej – do wzmocnienia spójności cyfrowej w celu zmniejszenia dysproporcji terytorialnych. Dla przykładu, aby wyjść naprzeciw warunkom narzuconym przez okres pandemii COVID-19, francuski region Île-de-France stworzył bezpłatną platformę nauki języków QIOZ.

Wpływ kryzysu na systemy edukacji

7. Stwierdza, że w ciągu ostatniej dekady liczba młodych ludzi wcześniej kończących naukę stale spadała. Należy jednak obawiać się, że wskutek pandemii ten pozytywny trend się odwróci⁽⁴⁾. Wskazują na to ustalenia co do postępów w nauce poczynionych w roku szkolnym 2021–2022 oraz ich związek z ograniczeniami spowodowanymi pandemią COVID-19. Na przykład w belgijskich regionach Walonii i Brukseli liczba osób wcześniej kończących naukę wzrosła o 28 %, zwłaszcza w klasach 7–12.

⁽³⁾ Unijny wskaźnik osób wcześniej kończących naukę (ELET) odzwierciedla odsetek osób w wieku 18–24 lat z wykształceniem najwyższym średnim I stopnia, które nie biorą już udziału w formalnym ani pozaformalnym kształceniu i szkoleniu.

⁽⁴⁾ Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury, *Monitor Kształcenia i Szkolenia 2021 r.: streszczenie*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2021 r., <https://data.europa.eu/doi/10.2766/936963>.

8. Apeluje o uwzględnienie wpływu pandemii na zdrowie psychiczne i fizyczne oraz na ogólny dobrostan uczniów. Ponadto należy zwrócić uwagę na to, że wskutek tego kryzysu osłabła motywacja do nauki także wśród tych grup uczennic i uczniów, w przypadku których wcześniej nie było ryzyka wczesnego zakończenia nauki, oraz że kryzys w nieproporcjonalny sposób dotknął uczniów ze środowisk znajdujących się w trudnej i niestabilnej sytuacji. Dlatego wzywa do podjęcia innowacyjnych działań motywujących również te dzieci, które uczą się z dobrymi wynikami.

9. Domaga się edukacji społecznie włączającej i dostosowanej pod względem psychologicznym dla wszystkich ukraińskich uczennic i uczniów, którzy z powodu wojny w Ukrainie przebywają w państwach członkowskich UE. Apeluje też o opracowanie dostosowanych do potrzeb i dobrze przemyślanych programów nauki języków (takich jak choćby programy oferowane we Flandrii w Belgii⁽⁵⁾) dla tych uczniów, którzy nie posługują się językiem danego państwa członkowskiego UE, z myślą o ułatwieniu im integracji i uzyskiwania lepszych wyników.

Wnioski

10. Zgadza się z wnioskiem z niezależnej oceny⁽⁶⁾ wdrażania zalecenia Rady z dnia 28 czerwca 2011 r. w sprawie polityk na rzecz ograniczania zjawiska przedwczesnego kończenia nauki⁽⁷⁾, że współpraca między różnymi poziomami sprawowania rządów (krajowym, regionalnym, lokalnym) jest wciąż ograniczona i rozdrobniona. To jeden z obszarów, w którym konieczne są dalsze wysiłki, aby zaradzić zjawisku wczesnego kończenia nauki, w szczególności poprzez współpracę w ramach ekosystemu innowacji.

11. Zauważa, że władze lokalne i regionalne mają do odegrania zasadniczą rolę, jeśli chodzi o tworzenie i unowocześnianie instytucji edukacyjnych, promowanie równych szans dla wszystkich oraz tworzenie bezpiecznego, włączającego i skutecznego środowiska edukacyjnego, ze zwróceniem uwagi także na nasilające się nękanie i cyberprzemoc. Podkreśla, że – w obliczu wpływu wojny rosyjskiej w Ukrainie, kryzysu energetycznego i gwałtownego wzrostu inflacji na budżety krajowe i lokalne – projekty gminne mające na celu modernizację środowiska edukacyjnego i utrzymanie wysokiej jakości istniejącej infrastruktury edukacyjnej wymagają długoterminowego wsparcia z funduszy strukturalnych UE.

12. Apeluje, by w odpowiedzi na przyszłe wyzwania przyjąć całościowe podejście do szkolnictwa i edukacji. Jednym z takich wyzwań jest wymiana pokoleniowa kadry nauczycielskiej i utworzenie szeroko zakrojonego programu motywacyjnego dla nauczycieli i kadry szkolnej. Niektóre samorzady gmin i regionów zebrały już pewne doświadczenia w tym zakresie i oferują np. stypendia dla studentek i studentów ostatniego roku kierunków nauczycielskich, a zwłaszcza dla przyszłych nauczycieli nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki lub dla specjalistów sektora opiekuńczego (psychologów, pedagogów społecznych itp.). Jednocześnie należy nadal promować programy szkolenia i podnoszenia kwalifikacji nauczycieli oraz, w stosownych przypadkach, przekwalifikowania.

Bruksela, dnia 12 października 2022 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

⁽⁵⁾ Onthaalonderwijs voor anderstalige kinderen (OKAN) [„Edukacja w ramach integracji dzieci z innym językiem ojczystym”].

⁽⁶⁾ Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury (2019), Donlevy, V., Day, L., Andriescu, M., Downes, P., *Assessment of the implementation of the 2011 Council recommendation on policies to reduce early school leaving: final report*, Urząd Publikacji.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 191 z 1.7.2011, s. 1.